

14. Türkiye'deki Çeviri Konulu Makaleler Üzerine Bibliyometrik Bir Çözümleme (1985-2021) ¹

Merve GELDİ²

APA: Geldi, M. (2025). Türkiye'deki Çeviri Konulu Makaleler Üzerine Bibliyometrik Bir Çözümleme (1985-2021). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (48), 239-263. **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.17390722>

Öz

Bu çalışmada, 1985-2021 yılları arasında hakemli dergilerde yayınlanmış çeviri konulu makalelerin bibliyometrik olarak çözümlemesini amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın bütüncesini oluşturmak amacıyla, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın Akademik Arama Veri tabanından (<https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/>) yararlanılmıştır. Öncelikle YÖK Akademik arama arayüzünden “çeviri” anahtar kelimesi taratılarak Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme, Sosyal Beşerî ve İdari Bilimler, İlahiyat ve Filoloji temel alanlarının alt bilim alanları (Çeviribilim, Dünya Dilleri ve Edebiyatları, İlahiyat, Türk Dili, Dilbilimi, Batı Dilleri ve Edebiyatları, Yabancı Dil Eğitimi, Eğitim Bilimleri, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları ve Doğu Dilleri ve Edebiyatları) filtrelenerek 2423 makalelik bir bütünce oluşturulmuş, makalelerin bir kısmı sisteme yazar sayısı kadar girildiğinden ve bazı konu dışı çalışmalar mevcut olduğu için bu araştırma kapsamında bu makalelerden sadece 1577'si incelenmeye uygun bulunmuştur. Bu çalışmada nicel araştırma desenlerinden yararlanılarak sistematik bir çözümleme gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması, çözülmesi ve yorumlanması aşamalarında ise tarama yönteminden (survey) yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, çeviri konulu makalelerin büyük çoğunluğunun tek yazarlı olduğu; 2016 yılından itibaren makale sayısında düzenli bir artış olduğu, yayın sayısının 2021 yılında zirveye ulaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca uluslararası kapsamda indekslenen dergilerde yayımlanan çalışmaların sayıca fazla olduğu belirlenmiştir. Makalelerin yayımlandığı dergiler arasında en fazla tercih edilen dergilerin Hacettepe Üniversitesi Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi, Turkish Studies ve RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi olduğu görülmektedir. Devlet üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin çeviri alanına daha fazla bilimsel katkıda bulunduğu, en fazla yayının Hacettepe Üniversitesi bünyesinde görevli akademisyenler tarafından gerçekleştirildiği ve bu yayınların önemli bir kısmının İngilizce Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'na mensup araştırmacılar tarafından üretildiği saptanmıştır. Diğer taraftan incelenen makalelerin sekiz farklı dilde yayımlandığı ancak büyük çoğunluğunun yayın dilinin Türkçe olduğu bulgulanmıştır.

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Bu makale “Türkiye'deki Çeviri Konulu Makaleler Üzerine Bibliyometrik Bir Çözümleme (1985-2021)” isimli yüksek lisans tez çalışması kapsamında üretilmiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin / Oran: %9

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 14.07.2025-**Kabul Tarihi:** 19.10.2025-**Yayın Tarihi:** 20.10.2025; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.17390722>

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² YL Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fransız Dili Eğitimi Bilim Dalı / Master's Student, Bursa Uludağ University, Institute of Educational Sciences, Department of French Language Education (Bursa, Türkiye), **e-posta:** mrvegeldi@gmail.com **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-1078-4438> **ROR ID:** <https://ror.org/03tg3ebo7> **ISNI:** 0000 0001 2182 4517 **Crossreff Funder:** 501100007628

Anahtar kelimeler: Bibliyometrik Çözümleme, Çeviri, Çeviri Konulu Makaleler, Çeviri Bölümleri, Türkiye

A Bibliometric and Thematic Analysis of The Articles in Translation Studies in Turkey (1985-2021) ³

Abstract

This study aims to analyze the systematic aspects of the articles on translation published in peer-reviewed journals between 1985 and 2021. To this end, the Higher Education Council Academic Research database (<https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/>) was used to compile the corpus of the study. First of all, the keyword “çeviri” searched on the YÖK Academic Search interface, and a corpus of 2423 articles was filtered the sub-disciplines of the main fields of Education Sciences and Teacher Training, Social Humanities and Administrative Sciences, Theology and Philology (Translation Studies, World Languages and Literatures, Foreign Language Education, Educational Sciences, Contemporary Turkish Dialects and Literatures, and Eastern Languages and Litteratures), however, for this theses, 1557 of these articles were found suitable for this examination. This study adopts a quantitative research approach, with a particular focus on bibliometric analysis. During the data collection, analysis, and interpretation phases, fundamental qualitative research techniques such as “document analysis” was employed. As a result of this analysis, has been observed that a single author wrote most articles on translation. Since 2016, there has been a continuous increase in the number of articles, and the majority were published in 2021. It was also found that a significant number of articles published in internationally recognized journals, the most preferred journals for publication of articles are Hacettepe University Journal of Translation Studies and Applications, Turkish Studies, and RumeliDE Language and Research. Academics from state universities have contributed more to scientific research in the field of translation. For example, academics from Hacettepe University were the most prolific contributors to the field in terms of publications. Academics from the Department of English Translation and Interpretation produced most publications. Furthermore, it was observed that the articles were published in eight different languages, but the majority were in Turkish.

Keywords: Articles of Translation, Bibliometric Analysis, Translation, Translation Departments, Türkiye

³

Statement (Thesis / Paper): It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography. This article was produced as part of a master's thesis titled “A Bibliometric Analysis of Articles on Translation in Turkey (1985-2021).”

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography

Similarity Report: Received – Turnitin / Rate: %9

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 14.07.2025-**Acceptance Date:** 19.10.2025-**Publication**

Date: 20.10.2025; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.17390722>

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Adres
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

Address
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Giriş

Çeviri insanlığın varoluşuna kadar uzanan bir eylemdir. Çevirinin birçok alt türü olsa da genellikle sözlü ve yazılı çeviri olmak üzere iki ulamda değerlendirilmektedir. Sözlü çeviri tarihi, yazılı çeviri tarihinin çok daha öncesine dayanmaktadır. İnsanlığın varoluşuna kadar uzanan sözlü çeviri, Sakine Erüz'un (2003, s.42) da belirttiği üzere İkinci Dünya Savaşı itibarıyla mütercim tercümanlığın yaygınlaşması ve dil-kültür alışverişinin yoğunlaşmasıyla birlikte çeviri alanında belirgin bir şekilde kendini göstermeye başlamıştır. Yazının icadıyla ortaya çıkan yazılı çeviri, matbaanın bulunması ve 14. yüzyılda İtalya'da başlayan Rönesans hareketiyle birlikte yazılı çevirinin hızla yaygınlaştığı anlaşılmaktadır. Yazılı çevirinin ortaya çıkmasında en belirleyici etmenlerin, Faruk Yücel'in (2016, s.27)'in de vurguladığı üzere, ulaşım araçlarının gelişmesi ve savaş nedeniyle yabancı bölgelere gidilerek farklı kültürdeki insanlarla bir arada yaşamak zorunda kalmaları akla gelmektedir. Böylece yazı kültürü de toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olarak kullanılmaya başlanmıştır. Sözlü çeviri "sözlü olarak kaynak dilde bir kere sunulan metnin hedef dilde kısıtlı bir denetim fırsatı sunan ve zamanın kısıtlı olmasından dolayı çoğu zaman hiç düzenleme yapılmayan bir metin çevirisi" olarak ifade edilirken, yazılı çeviri "sabit bir metnin alınıp hedef dile çevrilmesinde istendiği kadar tekrar edilip, kontrol etme olanağı sunan defalarca düzeltme yapılabilen metin çevirisi" olarak tanımlanmaktadır (Kade, 1968, s.35).

Çeviri kavramı, La Grande Encyclopédie Larousse'da (1976, s.205) "*özel dilsel bir ortaklık, daha geniş anlamda farklı dildeki okuyucular arasında bilgiyi aktaran diller arası her tür düşünce yoğunlaşması, çıkış dilindeki ya da kaynak dildeki bir iletiyi varış diline ya da erek dile aktarma*" olarak nitelendirilirken, Türk Dil Kurumu sözlüğünde "*bir dilden başka bir dile aktarma*" olarak tanımlanmaktadır. Her ne kadar çeviri kendi içinde soyut bir kavram olarak değerlendirilse de ülkelerarası iletişimin sağlanmasında, kilitli kapıların açılmasını sağlayan bir araç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durumda çeviriden bir iletişim durumu olarak söz edilebilir. Öyle ki çeviri toplumlararası iletişimin sağlanmasında bilgi paylaşımında, ekonomi, siyaset, kültür, turizm ve daha birçok alanda adeta bir köprü görevi üstlenmektedir. Ayrıca çeviri kültürler ve diller arası sınırların ortadan kalkmasına ve hoşgörü anlayışının gelişmesine de olanak tanımlanmaktadır. Susan Bassnett (1998, s.66), yaşam koşullarının çeviri sürecini bütünüyle etkilediğinden ve bu nedenle çevirmenin toplumdan bağımsız olarak düşünülemez olduğundan söz etmektedir. Bu nedenle çevirmenin bir dili iyi biliyor olması iyi bir çeviri yaptığı garantisini vermez, tam aksine nitelikli çevirinin gerçekleşmesi, ilgili metnin erek/hedef dile anlaşılabilir ve doğru şekilde aktarılmasına bağlıdır. Nitekim Turgay Kurultay'ın (1997, s.27) da belirttiği gibi çeviri sürecinde çevirmenin bilgi birikimi, yetenek ve dil kullanım becerileri gibi unsurlar kaliteli çevirinin gerçekleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Ülkemizde üniversitelerde henüz çeviri bölümleri açılmadan önce, çeviri alanında gerekli istihdamın sağlanmasında, 1960'lı yıllarda açılan filoloji, dil ve edebiyat bölümü mezunları önemli bir rol üstlenmiştir. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren çeviri eyleminin araştırılıp sorgulanabilir bir olgu olarak ele alınmasına paralel olarak, çeviri eğitiminin gündeme taşınmasıyla, üniversitelerde "Mütercim-Tercümanlık", "Çeviribilimi" ve "Uygulamalı Çevirmenlik" bölümleri eğitim programlarında yer almaya başlamıştır. Ülkemizde çeviri bölümlerinin ortaya çıkışı ilk olarak 1982 yılında Boğaziçi ve Hacettepe Üniversitelerinde Mütercim Tercümanlık bölümlerinin kurulmasıyla gerçekleşmiş ve 1982-1993 yılları arasında bu kürsülerde İngilizce, Fransızca ve Almanca programları yer alırken, 2000'li yıllar itibarıyla dil çeşitliliği de artış göstermeye başlamıştır. Küreselleşen dünyanın etkisiyle bir yandan bilimsel alandaki çalışmalar artış gösterirken bir yandan da çevirinin farklı disiplinlerle etkileşimi her geçen gün artmaya devam etmektedir. Çevirinin diğer disiplinlerle ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, askeri, hukuk, dilbilim, din, edebiyat, sosyoloji, psikoloji, teknoloji, tıp ve turizm

gibi birçok alanda etkin rol oynadığı görülmektedir. Böylelikle çeviri bir yandan toplumların bilimsel, eğitsel ve teknolojik gelişimi takip etmelerini kolaylaştırmakta, diğer yandan kültürlerarası etkileşimin de güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Nitekim Köksal (2008, s.7)'ın da altını çizdiği gibi, çeviri olgusu bir kültürden diğerine, başka kültürden kendi kültürümüze doğru iki yönlü karşılıklı bir alışveriş sürecidir. Diğer yandan yabancı dil öğretiminde çevirinin çok önemli bir rol oynadığı yadsınamaz bir gerçektir. Yabancı dil öğretiminde çeviri denildiğinde akla ilk olarak geleneksel dilbilgisi- çeviri yöntemi gelmektedir. Ancak burada “çeviri yapmak” ve “çevirinin bir öğretim aracı” olarak kullanılması olgularının birbirlerinden farklı iki eylem olduğuna dikkat edilmesi gerekir. Sönmez (1997, s.33)'in de işaret ettiği gibi, lisans ve yüksek lisans programlarında çeviri yalnızca bir öğretim tekniği olarak değil, aynı zamanda profesyonel bir dil eğitimi yaklaşımı olarak kabul edilmektedir. Günümüzde yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin kazandırılması ön planda olduğundan, çevirinin dil öğretimindeki yeri sıklıkla tartışılan bir konudur. Ancak Köksal'ın (2008, s.95)' da ifade ettiği üzere, yabancı dil öğretimi çift yönlü bir süreçtir. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde çevirinin kaçınılmaz bir araç olduğu ve dil öğrenen kişide bulunması gereken bir beceri olduğundan söz edilebilir.

Bu çalışmada 1985-2021 yılları arasında Türkiye’de yayınlanan çeviri konulu makaleler üzerine bibliyometrik bir çözümleme yapılmıştır. Bibliyometrik çalışmalar ilgili bilim alanında yapılan çalışmaların tarihsel olarak değerlendirilmesinde ve çalışmaların mevcut durumunun ortaya konulmasında ve daha sonraki çalışmalara ışık tutması açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada çeviri konulu makalelerin bibliyometrik açıdan değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Alanyazında çeviri alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, ilk olarak, Sedat Gürses, 2006 yılında 1945’ten günümüze kadar Alman edebiyatından dilimize yapılan çeviriler ve çeviribilim çalışmaları üzerine bir inceleme gerçekleştirmiştir. Ardından Yazıcı, 1985-2006 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Çeviribilimi bölümü bünyesinde çeviribilim alanında gerçekleştirilen 20 yüksek lisans tezi görgül bir inceleme yöntemi ile ele almıştır (2007). 2016 yılında Beki Refka Haleva, Türkiye’deki çeviri bölümleri ve çeviribilim çalışmalarına yönelik bir değerlendirme gerçekleştiren, Hüseyin Ersoy ve Halil İbrahim Balkul (2016), ise Türkiye’deki üniversitelerin çeviri bölümlerinde yapılmış lisansüstü çalışmaların betimsel analizini yapmıştır. Diğer yandan, Halil İbrahim Balkul ve diğerleri (2018), Türkiye’de çeviribilim alanında 2013-2018 yılları arasında yayımlanan makalelerin betimsel analizine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Onur Çalık (2019), Türkiye’de 2008-2018 yılları arasında sözlü çeviri alanında yayımlanan makale, kitap ve yüksek lisans tezlerinin kapsamlı olarak içerik analizini, bibliyometrik açıdan değerlendirmiştir. Sevgi Çalışır Zenci (2020) Tr Dizin veri tabanında yer alan çeviribilim araştırmalarının incelemesini yaparken, Ceylan Yıldırım (2020) ise çeviri teknolojileri, yerelleştirme konulu lisansüstü tezleri çeviribilim alanyazın bağlamında değerlendirmiştir. Beyza Başer ve Ceylan Yıldırım (2020) yılında Türkiye’ de ve Fransa’da özel alan çevirisi alanında hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin karşılaştırmalı analizini, Filiz Şan ve Seda Koçlu (2020) ise toplum çevirmenliği alanında yayımlanan bilimsel çalışmaların analizi üzerine değerlendirmesini yapmışlardır. Filiz Şan ve Önder Fidan (2021) çeviribilimin Türkiye’deki gelişimi açısından çeviribilim konulu derleme çalışmalarını incelemiştir. Dilek Çalışkan (2021) tezinde Türkiye’de 1985-2020 yılları arasında yapılmış çeviri konulu tezlerin bibliyometrik ve tematik çözümlemesini yapmıştır. Özge Nazlı Dalgıç ve diğerleri (2023) Türkiye’de 1988-2019 yılları arasında yayımlanan çeviri konulu bildirileri kesitsel açıdan inceleyerek bibliyometrik ve tematik açıdan değerlendirmişlerdir. Seda Koçlu (2023) ise Türkiye’de 2000-2023 yılları arasında haber çevirisi alanında yapılan araştırmalar üzerine bir değerlendirme yapmıştır. Son olarak Buğra Kaş (2024) çeviribilim alanında yayımlanan WoS indeksli makalelerin bibliyometrik çözümlemesini yapmıştır. Ancak çeviri konulu makalelerin bütünsel bir yaklaşımla ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada 1985-2021 yılları arasında YÖK Akademik veri

tabanında taranan makaleler üzerine bibliyometrik bir değerlendirme) yapılmıştır.

Alanyazın Taraması

Alanyazında çeviri alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, ilk olarak, Sedat Gürses, 2006 yılında 1945'ten günümüze kadar Alman edebiyatından dilimize yapılan çeviriler ve çeviribilim çalışmaları üzerine bir inceleme gerçekleştirmiştir. Ardından Yazıcı, 1985-2006 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Çeviribilimi bölümü bünyesinde çeviribilim alanında gerçekleştirilen 20 yüksek lisans tezi görgül bir inceleme yöntemi ile ele almıştır (2007). 2016 yılında Beki Refka Haleva, Türkiye'deki çeviri bölümleri ve çeviribilim çalışmalarına yönelik bir değerlendirme gerçekleştiren, Hüseyin Ersoy ve Halil İbrahim Balkul (2016), ise Türkiye'deki üniversitelerin çeviri bölümlerinde yapılmış lisansüstü çalışmaların betimsel analizini yapmıştır. Diğer yandan, Halil İbrahim Balkul ve diğerleri (2018), Türkiye'de çeviribilim alanında 2013-2018 yılları arasında yayımlanan makalelerin betimsel analizine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Onur Çalık (2019), Türkiye'de 2008-2018 yılları arasında sözlü çeviri alanında yayımlanan makale, kitap ve yüksek lisans tezlerinin kapsamlı olarak içerik analizini, bibliyometrik açıdan değerlendirmiştir. Sevgi Çalışır Zenci (2020) Tr Dizin veri tabanında yer alan çeviribilim araştırmalarının incelemesini yaparken, Ceylan Yıldırım (2020) ise çeviri teknolojileri, yerleştirme konulu lisansüstü tezleri çeviribilim alanyazın bağlamında değerlendirmiştir. Beyza Başer ve Ceylan Yıldırım (2020) yılında Türkiye'de ve Fransa'da özel alan çevirisi alanında hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin karşılaştırmalı analizini, Filiz Şan ve Seda Koçlu (2020) ise toplum çevirmenliği alanında yayımlanan bilimsel çalışmaların analizi üzerine değerlendirmesini yapmışlardır. Filiz Şan ve Önder Fidan (2021) çeviribilimin Türkiye'deki gelişimi açısından çeviribilim konulu derleme çalışmalarını incelemiştir. Dilek Çalışkan (2021) tezinde Türkiye'de 1985-2020 yılları arasında yapılmış çeviri konulu tezlerin bibliyometrik ve tematik çözümlemesini yapmıştır. Özge Nazlı Dalgıç ve diğerleri (2023) Türkiye'de 1988-2019 yılları arasında yayımlanan çeviri konulu bildirileri kesitsel açıdan inceleyerek bibliyometrik ve tematik açıdan değerlendirmişlerdir. Seda Koçlu (2023) ise Türkiye'de 2000-2023 yılları arasında haber çevirisi alanında yapılan araştırmalar üzerine bir değerlendirme yapmıştır. Son olarak Buğra Kaş (2024) çeviribilim alanında yayımlanan WoS indeksli makalelerin bibliyometrik çözümlemesini yapmıştır. Ancak çeviri konulu makalelerin bütünsel bir yaklaşımla ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada 1985-2021 yılları arasında YÖK Akademik veri tabanında taranan makaleler üzerine bibliyometrik bir değerlendirme) yapılmıştır.

Çalışmanın Amacı

Alanyazın incelenirken geçmişten günümüze Türkiye'de çeviri alanında farklı konu içeriğine sahip birçok araştırmaya erişim sağlanmıştır. Ancak yapılan inceleme sonucunda, Türkiye'de çeviribilim alanında yapılan çalışmaların bibliyometrik açıdan çözümlemesine yönelik kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma, Türkiye'deki çeviri konulu makale araştırmalarının kapsam ve içerik eğiliminin belirlenmesi bakımından alana katkı sağlayarak, ileride bu alanda çalışacak araştırmacıların makalelerine ışık tutması bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırmada YÖK Akademik veri tabanında yer alan çeviri konulu makalelerin bibliyometrik çözümlemesi yapılarak Türkiye'de bu alanda gerçekleştirilen çalışmaların mevcut durumu ve araştırma eğilimlerinin ortaya koyulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Bütüncesi ve Verilerin Toplanması

Çalışmanın bütüncesi oluşturulurken, "YÖK Akademik Arama" (<https://akademik.yok.gov.tr/>)

[AkademikArama/](#)) veritabanında arşivlenen makalelere gelişmiş tarama seçeneğiyle herhangi bir filtreleme uygulanmaksızın “Çeviri” anahtar kelimesiyle ulaşılmıştır. Bütünce kapsamındaki makaleler yazar bilgileri, yazarların görev yaptığı üniversiteler, anabilim dalları, makalelerin yayımlandığı yıllar, dergiler, dizin türleri, çeviri ile ilgili anahtar kelimeler bibliyometrik bir incelemeye tabi tutulmuştur. Çeviri anahtar kelimesi yardımıyla oluşturulan bütünce de 1577 makaleden 61’ine ulaşılammıştır. Ulaşılamayan 61 makalenin künye bilgileri dikkate alınarak ve çözümlemeye dahil edilmiştir.

Araştırma Soruları

Bu araştırma kapsamında, Türkiye’deki çeviri konulu makalelerin bibliyometrik açıdan incelenmesi amaçlandığından aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Makalelerin yazar sayılarına göre dağılımı nasıldır?
2. Makalelerin yıllara göre yayın dağılımı nasıldır?
3. Makalelerin yayımlandığı dergilerin ulusal/ uluslararası kapsamı nasıldır?
4. Makalelerin dergilerdeki yayın dağılımı nasıldır?
- 5.a. Makalelerin yayımlandığı dergiler hangi dizinlerde taranmaktadır?
- 5.b. TR Dizinde taranan çalışmaların atıf dağılımı nasıldır?
6. Üniversitelere göre yayın dağılımı nasıldır?
7. Anabilim dallarına göre yayın dağılımı nasıldır?
8. Makaleler hangi dillerde yayınlanmıştır?

Verilerin Çözümlemesi

Veri analizinin ilk kısmında bibliyometrik çözümleme yönteminden yararlanılmıştır. İlk olarak YÖK Akademik (<https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/>) veri tabanından ulaşılan makalelerin adları Excel dosyasına aktarılmıştır. Ardından makalelerin künye 39 bilgileri (Yayınlanan yıl, dizin türü, dergi adı, yazar ad soyadı, yazarların görev yaptıkları üniversite bilgileri) girilmiştir. Makale bilgileri girilirken kimi künye bilgilerinin eksik girildiği tespit edilmiş olup, eş zamanlı olarak makaleler indirilmeye başlanmıştır. YÖK Akademik veri tabanındaki makalelerin çok az bir kısmına doğrudan erişim sağlanabilmiştir. Doğrudan erişim sağlanamayan makalelerin bir kısmına farklı platformlarda makale adı aratılarak erişim sağlanırken, erişim sağlamayan makale yazarlarıyla mail aracılığıyla iletişime geçilerek makale PDF’lerine erişim sağlanmış olup, derlemdeki eksik künye bilgileri tamamlanmaya çalışılmıştır. Ardından makale bilgileri American Psychological Association (APA) stilinde Excel dosyasına aktarılarak, Word dosyasında bütün haline getirilmiştir. Bibliyometrik çözümleme ölçütleri kullanılarak oluşturulan matrise göre veriler derlenmiştir. Tr Dizin atıf sayıları ise, tek tek makale isimleri TR Dizin veri tabanında aratılarak, Excel dosyasına veriler aktarılacak suretiyle analiz edilmiş ve en çok atıf alan makaleler üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Son olarak elde edilen farklı değişkenler doğrultusunda elde edilen veriler frekans ve yüzde değerleri nicel olarak incelenerek yorumlanmıştır.

Bibliyometrik Araştırma Kapsamında Kullanılan Matris Örneği

Yazar sayısı :1-2-3-4-5-7

Yayın yılı :1985-2021

Dergi kapsamı: Ulusal/ Uluslararası

Yayınlanan Dergiler

Dizin Türleri

Anabilim Dalları

Üniversiteler

Yayın Dili

Yöntem

Bu araştırmada nicel araştırma türlerinden biri olan bibliyometrik çözümleme tekniği kullanılmıştır. Bibliyometrik çözümleme, herhangi bir alanda kitap, tez, makale gibi belgelerin bir araya getirilerek, tarihsel dağılımını göstermeye yardımcı olur, ayrıca ulusal ya da uluslararası seviyede araştırma eğilimlerinin ne doğrultuda olduğunu ve atıf alma oranlarını belirleme amacıyla da kullanılmaktadır (Pritchard, 1969, s. 348). Bibliyometrik çözümleme yapılırken tarama deseninden faydalanılmıştır. Tarama modelinde yapılan araştırmalarda amaç, Karasar'ın (2020)'da belirttiği üzere geçmişte ya da günümüzde var olan durumun nelerden oluştuğunu ortaya koymaktır. Bu tür çalışmalarda verilerde değişiklik yapılmadan analiz edilmesi hedeflenir ve makalelere ait bilgiler (yayın yılı, yayımlanan dergi, dizin türü, yazar sayısı, yayımlanan dergi, yayım dili) değiştirilmeden tarama yönteminden faydalanarak çözümlenmiştir.

Bulgular**1. Makalelerin yazar sayılarına göre dağılımı**

Çalışmanın birinci sorusu olan “Makalelerin yazar sayılarına göre dağılımı nasıldır?” kapsamında ulaşılan nicel bulgular yer almaktadır.

Tablo 1: Makalelerin Yazar Sayılarına Göre Dağılımı

Yazar sayısı	Makale sayısı (f)	%
1 yazarlı	1160	73,6
2 yazarlı	368	23,3
3 yazarlı	37	2,35
4 yazarlı	10	0,63
5 yazarlı	1	0,1
7 yazarlı	1	0,1
Toplam	1577	%100

Tablo 1 incelendiğinde, makalelerin bir, iki, üç, dört, beş ve yedi yazarlı olmak üzere yazar sayılarında farklılıklar olduğu görülmektedir. Ancak toplam yayın sayısının %73,6'sını oluşturan (f=1160) makale, tek yazarlı çalışma kapsamındayken, %23,3'ü oluşturan (f=368) makale ise çift yazarlı çalışma kapsamında yer almaktadır. Üç yazarlı makale sayısı (f=37) olmakla beraber, toplam yayın sayısının %2,35'ini, dört yazarlı makaleler ise (f=10) %0,6'lık kısmı oluşturmaktadır. Beş ve yedi yazarlı makale toplamı (f=2) olmakla birlikte, yüzdeliğe etkisi yok denecek kadar azdır.

2. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Makalelerin yıllara göre dağılımının incelendiği ikinci araştırma sorusunda bütüncedeki 1577 makalenin 1985-2021 yılları arasında yayımlandığı görülmektedir. Makalelerin bu zaman sürecindeki yayın sıklığına ilişkin bulgular aşağıdaki Tablo 14'te gösterilmektedir.

Tablo 2: Çeviri Konulu Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Makale sayısı (f)	%
1985	2	0,13
1987	1	0,06
1988	3	0,19
1989	1	0,06
1990	2	0,13
1991	2	0,13
1992	5	0,32
1993	12	0,76
1994	9	0,57
1995	4	0,25
1996	7	0,44
1997	7	0,44
1998	9	0,57
1999	8	0,51
2000	16	1,01
2001	13	0,82
2002	25	1,58
2003	23	1,46
2004	13	0,82
2005	22	1,39
2006	17	1,08
2007	19	1,20
2008	17	1,08
2009	25	1,58
2010	43	2,72
2011	28	1,77

2012	33	2,09
2013	70	4,44
2014	67	4,25
2015	98	6,21
2016	115	7,29
2017	164	10,4
2018	156	9,89
2019	163	10,3
2020	184	11,7
2021	194	12,4
Toplam	1577	%100

Tablo 2' de yıllara göre yayın sayıları incelendiğinde "1985-2021" yılları arasında 37 yıl içerisinde toplam 1577 çalışma gerçekleştirilmiştir. Ancak 1986 yılında çeviri konulu herhangi bir yayın yapılmadığı dikkat çekmektedir. Toplam yayın sayısının (f=1577), %4,6'sını oluşturan 72 çalışma 1985-1999 yılları arasında yayınlanmıştır. 1985-1987 yılları arasında sadece birkaç çeviri konulu makale bulunmakta bu dönemde çeviri çalışmalarının henüz yaygınlaşmadığı görülmektedir. Doksanlı yıllarda 1993 yılı hariç makale yayın seyrinin, 0-9 rakamları arasında değişmekte iken, 1993 yılındaki yayın sayısındaki artış (f=13) iki basamaklı sayıya çıkması göze çarpmaktadır. 2000'li yıllara gelindiğinde, 2000-2009 yılları arasında yayınlanan makale sayısı toplam (f=190) olmakla birlikte, toplam makale sayısının (f=1577) %12,02'sini oluşturmaktadır. 2010 yılında önceki yıllara nazaran makale sayısında gözle görünür şekilde ciddi bir artış görülürken, 2011- 2012 yılları arasında ise çeviri konulu makale yayın sayısının azalmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 2013 yılında yeniden makale yayın sayısında artış olduğu görülmektedir. 2015-2021 yılları arasında ise çeviri konulu çalışmalarda istikrarlı bir şekilde artış gözlenirken, toplam yayın sayısının (f=1577) % 68, 10'unu oluşturan (f=1074) makalenin ise yedi yıl içerisinde yayına sunulduğu dikkat çekmektedir.

3.Makalelerin Yayınlandığı Dergilerin Ulusal/ Uluslararası Kapsamları

Çalışmanın üçüncü araştırma sorusu bünyesinde dergilerin ulusal ve uluslararası platformdaki yayın dağılımı ele alınmıştır.

Tablo3: Makalelerin Yayınlandığı Dergilerin Ulusal/ Uluslararası Kapsamları

Dergi kapsamı	Makale sayısı (f)	%
Ulusal	512	32,5
Uluslararası	1065	67,5
Toplam	1577	%100

Tablo 3'te çalışmaların yayınlandığı dergilerin ulusal/ uluslararası kapsamları incelendiğinde, toplam yayın sayısının (f=1577), %67,5'ini oluşturan (f=1065) makalenin uluslararası dergi kapsamında bulunduğu, %32,6'yı oluşturan (f=512) çalışmanın ise ulusal kapsamlı dergilerde yayınlandığı bulgulanmıştır.

4. Makalelerin Dergilerdeki Yayın Dağılımı

Makalelerin yayımlandığı dergilere yönelik bulgular Tablo 4’de nicel olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4: Makalelerin Dergilerdeki Yayın Dağılımı

Dergiler	(f)	%
Hacettepe Üniversitesi Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi	133	8,42
Journal of Turkish Studies	122	7,74
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies	105	6,66
International Journal of Languages’ Education and Teaching (IJLET)	55	3,49
The Journal of Academic Social Science Studies	51	3,23
International Journal of Language Academy (IJLA)	45	2,85
Frankofoni	34	2,16
İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi	32	2,03
Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi	27	1,71
Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi	24	1,52
Toplam	628	39,7
Genel Toplam	1577	%100

Çeviri konulu çalışmaların yayınlandığı dergiler incelendiğinde, 1577 makalenin 459 farklı dergide yayınlandığı bulgulanmıştır. Tablo 4’de yer alan dergi isimleri çeviri konulu makalelerde yazarların makalelerini yayınlamakta en sık tercih ettiği ilk on dergi yer almaktadır. H. Ü. Çeviribilim ve Uygulamaları, Turkish Studies, RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları, International Journal of Languages’ Education and Teaching (IJLET), International Journal of Language Academy (IJLA), The Journal of Academic Social Science Studies, Frankofoni, İ.Ü. Çeviribilim Dergisi, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi şeklinde sıralanmakta ve bu on dergide yer alan makaleler (f=628) toplam yayın sayısının (f=1577) %39,77’sini oluşturduğu tespit edilmiştir.

5. Tr Dizinde Yer Alan Makalelerin Atıf Dağılımı

Tr Dizinde yer alan çeviri konulu makalelerin atıf sayıları 27.03.2024-07.04.2024 tarihleri arasındaki atıf sayıları göz önünde bulundurularak çözümlenmiştir.

Tablo 5: *Tr Dizinde Dizinlenen Çeviri Konulu Makaleler*

Tr Dizinde Taranan Makaleler	Makale sayısı (f)	%
Atıf Alan makale sayısı	267	48,73
Atıf almayan makale sayısı	281	51,27
Toplam	548	100
<i>Tr Dizinde Yer Alan Makalelerin Atıf Sıklığı</i>		
Atıf sayıları	Makale sayısı (f)	%
1	148	55,4
2	57	21,4
3	26	9,7

4	11	4,1
5	10	3,7
6	3	1,1
7	5	1,9
8	2	0,75
9	1	0,4
10	2	0,75
13	1	0,4
14	1	0,4
Toplam	267	100
AHCI, ESCI, SSCI, EBSCO,	896	%56,8
Diğer dizinlerde taranmayan makale sayısı	133	%8,5
TR Dizinde dizinlenen makale sayısı	548	%34,7
İncelenen çeviri konulu makalelerin toplamı	1577	%100

Tr Dizinde taranan çeviri konulu makaleler incelendiğinde, “267” atıf alan makale, “281” atıf almayan makale olmak üzere toplam 548 makale yer almaktadır. Atıf sayısının 1 ve 14 arasında değişiklik gösterdiği bulgulanmıştır. Makalelerin atıf sıklıkları göz önünde bulundurulduğunda, TR Dizinde taranan makalelerin yarıdan fazlasını oluşturan (%55,4) (f=148) makalenin her birinin birer atıf aldığı, on ve üzeri atıf alan toplam makale sayısının sadece (f=4) makale olduğu görülmektedir. Atıf sayılarının 1-5 arasında yoğunluk gösterdiği söylenebilir. Tr Dizinde taranan ve en çok atıf alan 25 makale tablo (5b) de gösterilmiştir. (Yazarların çalıştığı kurumlar makalenin yayınlandığı yıl ve dergide yazan kurum dikkate alınarak değerlendirilmiştir.)

Tablo 5b: Tr Dizinde En Çok Atıf Alan Çeviri Konulu Makaleler

Makale adı	Makalenin Yayınlandığı Yıl	Yazarın Çalıştığı Kurum ve Anabilim Dalı	Yazar sayısı	Atıf sayısı
Çeviri eleştirisi neyi eleştirir	2007	Ege Üniversitesi Almanca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı	1	14
Akademik çeviri eğitimi açısından çeviri edinci kavramı ve içerimleri	2016	Trakya Üniversitesi Almanca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı	1	13
Teknolojik gelişmelerin çevirmen ve çeviri mesleği açısından olumlu ve olumsuz etkileri çeviri alanında yeni yaklaşımlar	2012	Sakarya Üniversitesi Almanca Mütercim ve Tercümanlık +Sakarya Üniversitesi Doktora Öğrencisi	2	10
Yaşam yazın ve yazın çevirisi için gösterge okuma	2015	Yıldız Teknik Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim dalı + Yıldız Teknik Üniversitesi İngilizce	2	10

		Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı		
Sosyal ve kültürel faktörlerin çevirideki rolü	2005	Selçuk Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Anabilim Dalı	1	9
Otomatik çeviri araçlarının yabancı dil öğretiminde kullanımı Google çeviri örneği	2018	Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı	1	8
Popüler çeviri çocuk romanlarının içerik bakımından incelenmesi	2016	Trakya Üniversitesi Almanca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı + Mersin Üniversitesi	1	8
Akademik çeviri eğitiminin temel ilkeleri üzerine düşünceler uygulanan ders izlenceleri bağlamında hedefler ve beklentiler	2010	Mersin Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı+ Mersin Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı	2	7
Çeviri edinci kavramına yönelik kapsayıcı bir tanım önerisi	2018	Mersin Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Bölümü+ Mersin Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi	2	7
Makine çevirisi sonrası düzeltme işlemine post-editing yönelik kapsamlı bir inceleme	2019	Kırıkkale Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı	1	7
Sözlüksel alan teorisi ve çeviri	2013	Marmara Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı	1	7
Tarihsel değerlendirmeler ışığında Türkiye’de çeviri etkinliği	2010	Mersin Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı	1	7
Çeviri usul strateji ve yöntemleri üzerine bir derleme	2018	Bartın Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı	2	6
Çeviribilim ve dilbilim bağlamında Türkiye’de sesli betimlemenin yeri ve önemi	2009	Ege Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı	1	6
Erken Cumhuriyet döneminden günümüze çocuk edebiyatındaki çevre odaklı kültürel sözcüklerin çevirisine niceliksel bir yaklaşım	2018	İzmir Ekonomi Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı+ Mersin Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	4	6

		Anabilim Dalı + Ankara Üniversitesi Biyoistatistik Anabilim Dalı+ Yıldız Teknik Üniversitesi Çeviribilim Anabilim Dalı		
Çeviri eğitiminde kalite	2018	Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı + Sakarya Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı	2	5
Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan değerler üzerine bir araştırma	2019	Yıldız Teknik Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı + İstanbul Aydın Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi	2	5
Çalkışu' nun öz-çeviri serüveni üzerine betimleyici bir çalışma	2019	Yıldız Teknik Üniversitesi Çeviribilim Anabilim Dalı doktora öğrencisi+ Yıldız Teknik Üniversitesi Çeviribilim Anabilim Dalı	2	5
Çeviri göstergebilimi ekseninde özgün metin okuma ve çözümleme modeli ile anlam anlayışı	2019	Trakya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı	1	5
Çeviri resimli çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi stili	2020	Düzce Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı + Doktora Öğrencisi	2	5
Çeviri kuramları bağlamında eşdeğerlik kavramının izini sürmek	2016	İstanbul Gelişim Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı	1	5
Antony and Cleopatra oyununun göstergebilimsel çözümlemesi ve çeviri göstergebilimi bakış açısıyla Türkçe çevirilerinin değerlendirilmesi	2016	Yıldız Teknik Üniversitesi Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı + Düzce Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu	2	5
Feminist translation practices in Turkey the case of the feminist websites 5 harfliler and çatlak zemin	2019	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı+ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı	2	5
Çocuk yazınındaki dilsel ve dil ötesi normlar bağlamında felaket	2010	İzmir Ekonomi Üniversitesi İngilizce	1	5

Henry serisinin Türkçeye çevirileri

Mütercim ve
Tercümanlık Anabilim
Dalı

Tr Dizinde en çok atıf alan 25 makalenin (f=14)'ü tek yazarlı, (f=11)'i ise çok yazarlı çalışma kapsamında olduğu bulgulanmıştır. En çok atıf alan üç makale yazarlarının Almanca Mütercim Tercümanlık bölümleri bünyesinde görev yaptığı görülmektedir. En çok atıf alan makale 2007 yılında yayınlanmıştır. En çok atıf alan makalelerin yazar sayıları göz önünde bulundurulduğunda 12 çalışmanın tek yazarlı, 11 çalışmanın 2 yazarlı ve 1 çalışmanın tek yazarlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların konu içerikleri ise çocuk edebiyatı (f=5), çeviri eğitimi (f=4), göstergebilim (f=2), çeviri eleştirisi (f=1), feminist çeviri (f=1), çeviri edinci (f=1), çeviri eleştirisi (f=1), çeviride eşdeğerlik (f=1), teknolojinin gelişimi ve çevirmenlik mesleğine etkileri (f=1), sosyal ve kültürel faktörlerin çevirideki rolü (f=1), çeviri değerlendirmesi (f=2), Türkiye'de çeviri faaliyetleri (f=1), çeviri yöntem ve stratejileri (f=1), çeviri araçlarının dil öğretiminde rolü (f=1), yazın çevirisi (f=1) ve makine çeviri (f=1) şeklinde on altı farklı konuda sınıflandırmak mümkündür. En çok atıf alan çalışmaların konu eğilimlerinin ise çocuk edebiyatı alanında çeviri ve çeviri eğitime yönelik olduğu bulgulanmıştır.

6. Çeviri konulu Makalelerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Makalelerin üniversitelere göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 6a ve Tablo 6b olmak üzere iki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 6a: Üniversitelerin Çeviri Konulu Çalışmalara Katkısı

Üniversite türü	%	Yayın sayıları	%
Devlet Üni. Sayısı: 103	%75,18	Devlet Üniversitesi yayın sayısı:1416	%89,8
Vakıf Üni. Sayısı: 34	%24,82	Vakıf Üniversitesi yayın sayısı :161	%11,2
Toplam 137	%100	Toplam yayın sayısı:1577	%100

Çeviri konulu araştırmaların üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde, 103 devlet ve 34 vakıf üniversitesi olmak üzere 137 farklı üniversite bünyesinde görev yapan akademisyenin çeviri konulu araştırmalara katkıda bulunduğu görülmektedir. Devlet üniversitelerinin toplam yayın sayısına katkısı (f=1416) makale ile %89,8'i, vakıf üniversitelerinin ise (f=161) makale ile %11,2'yi oluşturduğu bulgulanmıştır.

Tablo 6b: Çeviri Konulu Makalelerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	Makale (f)	%
Hacettepe Üniversitesi	154	9,76
Yıldız Teknik Üniversitesi	91	5,77
İstanbul Üniversitesi	78	4,94
Trakya Üniversitesi	77	4,88
Marmara Üniversitesi	73	4,63
Sakarya Üniversitesi	65	4,18
Boğaziçi Üniversitesi	51	3,23

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	48	3,04
Gazi Üniversitesi	47	2,98
Ankara Üniversitesi	38	2,42
Toplam	783	49,76
Genel Toplam	1577	%100

Üniversitelere göre yayın dağılımı incelendiğinde, 137 farklı üniversitede görev yapan akademisyenler tarafından yayına hazırlanmış toplam (f=1577) makale bulunmaktadır. Toplam yayın sayısının neredeyse yarısı (%49,76) f=783 makale yukarıda bulunan Tablo 6b'de çeviri konulu makalelere en çok katkı sağlayan ilk on üniversiteye yer verilmiştir. *Hacettepe, Yıldız Teknik, İstanbul, Trakya, Marmara, Sakarya, Boğaziçi, Ankara Hacı Bayram Veli, Gazi ve Ankara* üniversitelerinde görev yapmakta olan akademisyenlerin bilimsel yayına katkısının diğer üniversitelerdeki akademisyenlere oranla daha fazla olduğu bulgulanmıştır.

7. Ana Bilim Dallarına Göre Makalelerin Dağılımı

Makalelerin anabilim dallarına göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 19'daki gibidir.

Tablo 7: Anabilim Dallarına Göre Makalelerin Dağılımı

Anabilim dalları	Makale(f)	%
İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Ana Bilim Dalı	514	32,59
Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Ana Bilim Dalı	199	12,61
Almanca Mütercim ve Tercümanlık Ana Bilim Dalı	152	9,63
İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı	77	4,88
Fransız Dili ve Eğitimi Ana Bilim Dalı	58	3,68
Çeviribilimi Ana Bilim Dalı	51	3,23
Alman Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı	50	3,17
Tefsir Ana Bilim Dalı	50	3,17
İngiliz Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	45	2,85
Alman Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	39	2,47
Toplam	1235	78,28
Genel Toplam	1577	%100

Ana bilim dallarına göre makale yayın dağılımı incelendiğinde, çeviri konulu makale yazarlarının 83 farklı anabilim dallarında görev yapan akademisyenler tarafından sağlandığı bulgulanmıştır. Tablo 7'de çeviri konulu makalelere en çok katkı sağlayan 10 Anabilim dalına yer almakta ve toplam yayın sayısının (f=1577), %78,28'ini oluşturan (f=1235) makalenin bu anabilim dallarında görev yapan akademisyenler tarafından bilime hazır hale getirildiği bulgulanmıştır. Toplam yayın sayısının (f=1577), yarısından biraz fazlasını %54,81'i oluşturan (f=865) makale Mütercim Tercümanlık Anabilim dallarında görev yapan akademisyenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Mütercim Tercümanlık anabilim dallarının yayın dağılımı çoktan aza (İngilizce (f=514)> Fransızca(f=199)> Almanca(f=152) şeklindedir. Mütercim Tercümanlık Anabilim dallarının ardından bu alana yabancı dil eğitimi (İngilizce, Fransızca ve Almanca) Anabilim dalları katkı sağlamıştır. Çeviribilimi Anabilim dalındaki yayın sayısı (f=51) makale ile Alman Dili Eğitimi Anabilim dalındaki (f=50) makale sayısının yüzdeliğe etkisi hemen hemen aynıdır.

Anabilim dalları isimlerine göz atıldığında ise birçok anabilim dallarının yer aldığı görülmekte ve çeviri konulu makalelerin diğer disiplinlerle etkileşimi yüksek olan bir alan olarak görülmektedir.

8.Makalelerin Yayın Dillerine Göre Makale Dağılımı

Tablo 8: Yayın Dillerine Göre Makalelerin Dağılımı		
Diller	Makale (f)	%
Türkçe	1065	67,5
İngilizce	405	25,7
Fransızca	67	4,2
Almanca	27	1,7
Rusça	6	0,4
İspanyolca	4	0,3
Arapça	2	0,13
Korece	1	0,06
Toplam	1577	%100

Makalelerin yayın dilleri incelendiğinde, çalışmaların sekiz farklı dilde yayınlandığı sonucuna ulaşılmıştır. En çok tercih edilen yayım dili Türkçe olmakla birlikte, (f=1065) çalışma ile toplam yayın sayısının (f=1577) %67,5'i oluşturmaktadır. İngilizce dillerinde yayımlanan makaleler (f=405) toplam yayın sayısının (f=1577), %25,6'yi oluşturmaktadır. Diğer yandan Fransızca dilinde yayınlanan makaleler (f=67) %4,2'yi oluştururken, Almanca dilinde gerçekleştirilen yayın sayısı (f=27), %1,7'yi oluşturmaktadır. Rusça, İspanyolca Arapça ve Korece dillerinde yayımlanan çalışmaların ise yüzdeliğe etkisi yok denecek kadar azdır. Makalelerin yayın dilleri çoktan aza Türkçe> İngilizce> Fransızca> Almanca> Rusça> İspanyolca> Arapça> Korece şeklindedir.

Yorum / Tartışma

Bu bölümde çalışmanın amacı kapsamında incelenen araştırma sorularından elde edilen bulgular sırasıyla tartışılacaktır.

Araştırma kapsamında (1985-2021) yılları arasında yayınlanan çeviri konulu makaleler (f=1577), yazar sayısı bakımından incelendiğinde, 1, 2, 3, 4, 5 ve 7 yazarlı olmak üzere aralarında farklılıklar gösterdiği, buna karşın tek yazarlı çalışmaların sayısal olarak büyük oranda olduğu ve incelenen çeviri konulu makalelerin toplam sayısının (f=1577) neredeyse dörtte üçünü (%73,6) f=1160 tek yazarlı makalelerin oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunu %23,3 ile (f=368) 2 yazarlı, %2,4 ile (f=37) 3 yazarlı makaleler izlemektedir. Buna karşın (f=10) makale 4, (f=1) makale 5 ve (f=1) makalenin de 7 yazarlı olduğu ve bu makalelerin sayıca daha az olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulguyla birlikte, çeviri alanında tek yazarlı çalışmaların ön planda olduğu söylenebilir. Bu durum akademik ünvanın yükselmesinde gerekli olan yayın sayısının tamamlanmasında bireysel çalışmaların daha yüksek puan getirisinin olması ile ilişkilendirilebilir. Elde edilen diğer bulguya göre iki ya da üç yazarlı makalelere çeviri karşılaştırması/eleştirisine yönelik çalışmalarda daha sık rastlanmaktadır. Akademisyenlerin ortak çalışmalara yönelmelerinin nedeni aralarında karşılıklı düşünce alışverişinin sağlanması ve yorumlama kapasitelerini arttırma isteği olarak açıklanabilir. Alanyazında son yıllarda yayınlanan bibliyometrik

çalışmalar incelendiğinde, geçmiş yıllara nazaran, özellikle turizm, pazarlama, gastronomi, sağlık, tıp ve birçok alanda gerçekleştirilen araştırmalarda çok yazarlılığın yoğunlaştığı görülmektedir (Akbulut, 2020; Çatı ve Öcel, 2018; Çelebi ve Can, 2019; Sandıkçı ve Mutlu, 2019; Yeksan ve Akbaba, 2018). Yapılan alanyazın incelemesinde, tek yazarlı çalışmaların ön planda olduğu ve tercih edilen disiplin alanlarından bazılarının muhasebe, eğitim, dil öğretimi alanındaki çalışmaları kapsadığı görülmektedir (Akgün ve Karataş, 2017; Batur, Özdiş ve Özcan, 2022; Beşel ve Yardımcıoğlu, 2017; Doğan ve Tok, 2018; Hotamışlı ve Erdem, 2014; Özbek ve Badem, 2018). Yapılan bu çalışmayla birlikte çeviri disiplin alanında yapılan araştırmalarda da tek yazarlı çalışmaların ön planda olduğu görülmektedir (Tablo 1). Ayrıca verilerin analizi esnasında 1985-2012 yılları arasında sadece 38 yayının çok yazarlı yayın kapsamında olduğu halde, 2013 yılı itibarıyla makalelerde çok yazarlı çalışmaların sürekli arttığı ve 2021 yılında gerçekleşen çok yazarlı yayın sayısının 71'e ulaştığı görülmüştür. Law, Leung ve Buhalis (2010)'akademik performansın nesnel olarak değerlendirilmesinin zor olduğunu vurgular. Tek yazarlı çalışmalar yazar hakkında daha nesnel yorumlar yapmamıza yardımcı olabilir. Tek yazarlı çalışmalar bir yandan akademisyenlerin araştırma niteliğinin değerlendirmesinde kolaylık sağlarken, diğer yandan da yazar hakkında daha objektif öngörü yapma fırsatı sunduğu düşünülmektedir, nicel araştırmalarda ise bireysel çalışmalara yer verilebilir ancak nitel araştırmalarda çok yazarlı çalışmaların tercih edilmesi gerekmektedir. Nitekim, akademik ünvan yükseltilmesinde bilimsel yayın etiği açısından da sorun yaşanmaması adına tek yazarlı çalışmaların tercih edilmesinin daha yararlı olduğu düşünülmektedir. Ancak yine de çalışma esnasında karşılaşılan bir sorunda fikir alışverişi sağlanarak çözüme daha çabuk kavuşması, gerekli iş bölümünün yapılması ve araştırmacıların görev yükünün azalması gibi nedenlerle iki yazarlı çalışmaların da tercih edildiği görülmektedir (Çatı ve Öcel, Y., 2018, s.513; Karagöz, B.& Ardic, İ. K., 2019, s. 431; Strandberg, C., Hemmatdar, H., ve Jahwash, M., 2016, s.269; Temizkan, S. P., Çiçek, D., Özdemir, C., 2017, s.403-404). Öte yandan özellikle nitel araştırmalarda, araştırmaların güvenilirliğini (inter-rater reliability) arttırmak açısından 2 veya 3 yazarlı olması tercih edilebilir (Han, 2020, s.262-263).

1985-2021 yılları arasında yayınlanan çeviri makalelerinin yayın sayısı incelendiğinde, 1986 yılında hiç yayın yapılmadığı, kimi yıllarda yayın sayılarında ani düşüş ve artışların olduğu görülse de 2016 yılı itibarıyla yayın sayılarında sürekli artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En az yayının 1985 ve 1987 yıllarında en çok yayının ise 2021 yılında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yıllara göre makale dağılımları ele alındığında, doksanlı yıllarda yayın akış seyrinin genellikle "1-9" arasında değişiklik gösterdiği, 1993 yılında yayın sayısının 13'e ulaşması dikkat çekmektedir. Bu artışın nedenini Türkiye'de 1982- 1992 yılları arasında sadece İngilizce ve Fransızca Mütercim tercümanlık bölümleri bulunurken, 1993 yılı itibarıyla İstanbul Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık bölümünün açılmasının yanı sıra üniversitelerde açılan diğer tercümanlık bölümlerinin çeşitlenmesiyle ilişkilendirmek mümkündür. Bu da yeni çeviri bölümlerinin ve bu alanlarda çalışan akademisyen sayısının artmasıyla bağdaştırılabilir. Öte yandan 1999 yılında (f=8) olan çalışma sayısı 2000'li yıllara gelindiğinde (f=16) ya yükselmiştir. 1999 yılında 17 Ağustos depreminden sonra ülkemizde her yönden verimsiz bir yıl olarak geçmesine neden olmakla birlikte akademisyenlerin de zorlu koşullar altında kalması sebebiyle bu yılda yayın sayısında artış olmamasıyla bağdaştırılabilir. 2000 yılından 2021 yılı sonuna kadar yapılan çeviribilim alanındaki çalışma sayılarında büyük artış olduğu görülmekte, makale sayılarındaki bu artışın hem çeviribilimin özerk bir alan olarak benimsenmesi, hem de çeviri alanında açılan bölümlerin artış göstermesiyle birlikte akademisyen sayılarının artmasına paralel olarak, yayın sayısındaki artışla doğrudan ilişkili olduğu düşünülmektedir. 2016 yılı itibarıyla çeviri konulu makalelerin sayısındaki büyük artış, küreselleşme ile birlikte uluslararası iletişimin artması ve 18 Aralık 2015 tarihinde Resmi Gazete' de 29566 sayılı kanunla Akademik teşvik ödeneğinin de yürürlüğe girmesiyle birlikte akademisyenlere yayın yapmalarını destekleyici yönde yapılan teşvikle ilişkilendirilebilir. Diğer yandan,

Dalgıç ve diğerleri (2023) de buna paralel olarak yaptıkları araştırmada (1988-2019) yılları arasında çeviri alanında sunulan bildiri sayısında, 2012 yılı itibariyle istikrarlı bir artış olduğunu, en fazla bildirinin 2017 yılında sunulduğunu, ancak 2019 yılında ciddi oranda azalma olduğunu, bununda akademisyenlerin verileri platforma geç işlemelerinden ya da yıllar içerisinde yayın sayılarında dalgalanma olasılıklarından kaynaklanabileceğini belirtmektedirler. Buna karşın 1985-2021 yılları arasında çeviri alanında yayınlanan makalelerde pandemi döneminde yayın sayısının azalmayıp aksine artış göstermesindeki nedenlerden biri pandemi döneminde akademisyenlerin araştırma yapmaya daha fazla zaman bularak, bilimsel yayınlara yöneldiklerini düşündürmektedir. Böylelikle çeviri alanında yapılan bilimsel çalışmalar artmaya devam ettiğinden çeviribilim alanının sürekli gelişim halinde olduğundan söz edilebilir.

Makalelerin yayınlandığı dergilerin ulusal/ uluslararası kapsamı incelendiğinde, yayınların %67,5'ini oluşturan (f=1065) makalenin uluslararası dergilerde, geriye kalan (f=512)'sinin ise ulusal kapsamlı dergilerde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Uluslararası kapsamda yer alan makale sayısının fazlalığı ise akademisyenlerin görevde yükselmede puan getirisinin fazla olması nedeniyle çalışmalarını uluslararası kapsamlı bir dergide yayınlamayı tercih etmeleri ile bağdaştırılabilir. "Türkiye'de akademik çeviri camiasının makale düzeyindeki çalışmalarının yayın mecrasının araştırılması ve değerlendirmesi" başlıklı çalışmada çeviribilim alanında uluslararası kapsam geçerliliği olan çalışmaların daha çok olduğu vurgulanmaktadır (Balkul, H. İ., Can, M. Z., Çalık, O. ve Gümüş, A.F., 2018). Ancak ulusal platformumuzun güçlenmesine katkı sağlamak amacıyla akademisyenlerin ulusal platformda kaliteli yayına teşvik edilmeleri için birtakım projelerin yapılması gerektiği ve akademisyenlere TR Dizinde taranan herhangi bir dergide yılda en az bir yayın yapma şartı getirilerek ulusal veri tabanının gelişmesine bu şekilde katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Ulusal platformumuzda etki oranı yüksek dergilerin taranması, hiç şüphesiz nitelikli yayınların gerçekleştirilmesi ile mümkün olacağı düşünülmektedir.

Makalelerin yayınlandığı dergi dağılımından elde edilen bulgulara göre, çeviri alanındaki çalışmaların 487 farklı dergide yayımlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak araştırmacıların makalelerini sıklıkla gönderdiği ilk beş derginin; *H. Ü. Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi* (f=133)> *Turkish Studies* (f=122)> *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (f=105)> *International Journal of Languages' Education and Teaching (IJLET)* (f=55)> *The Journal of Academic Social Science Studies* (f=51)> *International Journal of Language Academy (IJLA)* (f=45) gibi uluslararası kapsamı olan dergiler olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de çeviri ve çeviribilim alanlarında gerçekleştirilen araştırmaların yayınlanması amacıyla başlangıçta "*Tercüme Dergisi, Dün ve Bugün Çeviri, Yazko çeviri ve Metis çeviri*" gibi bazı dergilerde çalışmalar yayımlanmış, fakat bu dergiler bilimsel yayınları uzun süre devam ettirememiş dergiler kapatılmıştır. 2001 yılında kurulan "*Hacettepe Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü Çeviribilim ve Uygulamaları*" adlı dergi, çeviri ve çeviribilim alanındaki ulusal ve uluslararası araştırma makalelerinin Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca gibi farklı dillerde bilimsel çalışmalar olarak yılda iki kez yayınlanmasına olanak sağlamasına, derginin köklü bir geçmişe sahip olması ve yazarların dergiyi 'nitelikli' dergi kapsamında değerlendirmeleri sebebiyle bu dergide yayın yapmayı tercih etmeleri çıkarımında bulunmak mümkündür. Ayrıca bilimsel yayına katkısı en çok katkı veren akademisyenlerin Hacettepe Üniversitesi bünyesinde görev yaptığı, Hacettepe Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalları bünyesinde akademisyen sayısının fazla olması yayın sayısının da sayıca fazla olmasıyla doğrusal bir korelasyon olduğu düşünülmektedir. Ayrıca kurumun kendi dergi niteliğini arttırmak amacıyla akademisyenlerin *H. Ü. Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*'nde yayın yapmayı tercih etmeleri ile bağdaştırılabilir. Bu derginin ardından 2006 yılında yayın hayatına başlayan "*Turkish Studies*" uluslararası hakemli dergi olmakla birlikte, sosyal, beşerî bilimler, eğitim, dil ve

edebiyat ve daha birçok alanda bilimsel yayınların yapılmasına aracılık etmektedir. Derginin araştırmacılara/akademisyenlere ücretsiz bir şekilde yayın yapma fırsatı sunmasının yanı sıra, Tr Dizinde dizinlemesi ve doçentlik atama koşullarını sağlaması nedeniyle sıklıkla tercih edilen dergiler arasında yer aldığı söylenebilir. Öte yandan 2014 yılında yayın yapmaya başlayan “*RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*”nde de çeviri konulu makalelere sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Bu dergi birçok dilde yayın yapma fırsatı sunan ve özel sayılar hariç yıl içerisinde toplam altı kez yayın yapma olanağı tanıyan uluslararası hakemli bir dergi olması nedeniyle, araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilen dergiler arasında yer aldığı düşünülmektedir. Bu dergi birçok dilde yayın yapma fırsatı sunan ve özel sayılar hariç yıl içerisinde toplam 6 kez yayın yapma olanağı tanıyan uluslararası hakemli bir dergi olması nedeniyle, araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilen dergiler arasında yer almaktadır. Ancak RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları dergisinin yazarlardan yayın için ücret talep etmesi okuyucularda ücretli dergilerde yayın niteliğinin daha düşük olduğu ya da yayın yapmanın daha kolay olduğu, bu gibi dergilerin yayın sayısındaki artış sebebiyle tercih edildiği yönünde birtakım öngörülerin bulunduğu da göz ardı edilmemesi gerektiği düşünülmektedir. Alanyazında yer alan diğer çalışmalar incelendiğinde, 2013-2018 yılları arasında Türkiye'deki çeviri camiasında yayınlanan makalelerin yayın yerlerine yönelik yapılan araştırmada, yazarların makalelerini yayınlamak için en sık tercih ettiği üç derginin sırasıyla “*Turkish Studies, IJLA ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*” olduğu belirtilmektedir (Can ve diğerleri, 2018). Buna paralel olarak Çalışır Zenci (2020) yaptığı araştırmada TR Dizinde taranan çeviribilim alanındaki çalışmaları analiz etmiş, yazarların çalışmalarının yayınlanmasında en sık tercih ettiği üç derginin sırasıyla “*H. Ü. Çeviribilim ve Uygulamaları, Turkish Studies ve Tarih Okulu*” dergilerinin olduğunu bulgulamıştır. Bu veriler doğrultusunda çeviri alanında yapılan çalışmaların en sık yayınlandığı dergilerin “*Hacettepe Üniversitesi Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi, Journal of Turkish Studies, RumeliDE Journal of Language and Literature Studies, International Journal of Languages' Education and Teaching (IJLET), The Journal of Academic Social Science Studies ve IJLA*” gibi dergiler olduğu kanısına varılabilir. Ayrıca çeviri bölümlerinin ilkinin 1982 yılında Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim tercümanlık bölümü bünyesinde açıldığını göz önünde bulundurduğumuzda, köklü bir geçmişe sahip olması nedeniyle nitelikli bir dergi çıkarmalarında etkin rol oynadığı ve yazarların yayın yapmakta tercih ettikleri dergiler arasında yer aldığı düşünülmektedir.

Makalelerin yayınlandığı dergilerin tarandığı indeks türlerine ait sonuçlar incelendiğinde, çalışmaların 12 farklı dizinde taranan ancak en çok çalışmanın TR Dizin platformunda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Geldi ve Kartal'ın belirttiği üzere (2022, s.661), akademisyenlerin bilimsel çalışmalarının performanslarının değerlendirilmesinde ulusal ve uluslararası veri tabanlarının ve platformların önemli bir yere sahiptir. Türkiye'de bilimsel dergilerin sistemli olarak denetlenmesi ve dizinleme çalışmaları 1993 yılında TÜBİTAK tarafından Ulusal Veri Tabanları geliştirilmeye başlanmıştır. 1996 yılında protokol çerçevesinde bilimsel bilgi depolamasını sağlayacak *TÜBİTAK Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM)* kurulur (Aslan, 2019, s. 1). Ülkemizde 1999 yılına kadar yapılan çalışmalarda derginin hangi dizinlerde tarandığı YÖK tarafından ön planda değildi. 2013 yılının sonlarına doğru uluslararası standartlara uygun TR Dizin veri tabanı geliştirilmiştir. TR Dizin veri tabanının değeri 2013 yılından itibaren yazarlar daha bilinçli hale gelir ve dizin anlayışı terimine yaklaşımları farklılık göstermeye başlamıştır. Doçentlik atamalarında da önemli rol oynan TR Dizin'de dizinlenen çalışmalara rağbetin artması TR Dizin'de taranan çalışmaların fazla olmasıyla ilişkilendirilebilir. Ayrıca genç araştırmacıların dizinler hakkında daha bilinçli olmaları TR Dizinde yer alan dergilerde yayın yapmayı tercih etmeleri ile bağdaştırılabilir. Toplam yayın sayısının (f=1577), %76'sını oluşturan (f=1194) çalışmanın “*Sosyal Bilimler, Eğitim Bilimleri, İslami Bilimler ve Sanat*” gibi alan indeksli dergilerde yayınlandığı gözlemlenmiştir. Çeviribilim alanındaki çalışmaların çoğunluğu Sosyal Bilimler temel

alanında yayınlanan dergiler içerisinde yer almaktadır. Ancak çalışmaların farklı indekslerde taranan dergilerde de yer almasının nedeni özerk alan olmadan önce filoloji ve yabancı diller eğitimi bölümlerinde görevli akademisyenlerin çeviri alanında çalışmalar yapmaları ile ilişkilendirilebileceği gibi, çeviri alanının diğer disiplinlerle etkileşimi olduğundan bu türden çalışmalara da yer verilebileceği düşünülmektedir. Diğer indekslerde taranan yayınlar (f=245) toplam yayın sayısının %15,5'ini, indekste taranmayanlar (f=133) ise toplam yayın sayısının %8,5'ini oluşturmaktadır. Bu durum diğer indeksler kapsamında yayınlanan çalışmaların büyük çoğunun derleme türünde olması ile bağdaştırılabilirken, indekste taranmayan çalışmaların ise kimi dergilerin kısa süreli yayın verip kapatılması ve eski yıllarda yapılan yayınların bazılarının indekslerde yer almaması ile ilişkilendirilebilir.

TR Dizinde taranan (f=548) çeviri konulu makalenin atıf sayılarının sonuçları incelendiğinde, %48,73'ünü oluşturan (f=267) makalenin atıf aldığı, yarısından biraz fazlasının ise (f=281) hiç atıf almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Atıf sayılarının 1 ila 14 arasında değişiklik gösterdiği, Tr Dizinde atıf alan çeviri konulu makalelerin %55,4'ünü oluşturan (f=148) makalenin birer atıf aldığı sonucuna ulaşılmıştır. En çok atıf alan ilk üç çalışmada yazarların görevli oldukları anabilim dalları göz önünde bulundurulduğunda, üç araştırmanın yazarları Almanca Mütercim Tercümanlık bölümlerinde görev yaptığı dikkat çekmektedir. En çok kadronun ve yayının İngilizce Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalında bulunduğunu düşündüğümüzde atıf sayısı ile doğru orantılı ilerlemediği düşünülmektedir. Çalışır Zenci (2020)' de 2003-2019 yılları arasında TR Dizinde taranan çeviribilim alanında yayınlanan araştırmaları (f=212) incelemiş ve 20 çalışmanın atıf aldığı sonucuna varmıştır. Bu verilerden yola çıkarak çeviri alanında yapılan çalışmaların atıf alma durumlarında artış olmasını, bu alanda yapılan çalışmaların sayıca giderek artmasıyla ve çeviri alanının sürekli gelişmeye devam etmesi ile ilişkilendirmek mümkündür.

Makalelerin üniversitelere göre yayın dağılımı incelendiğinde, çeviri konulu makaleler 102 devlet ve 34 vakıf üniversitesinde görevli akademisyenler tarafından hazırlanmıştır. Devlet üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin yayın sayısı (f=1416) makale olup, toplam yayın sayısının (f=1577) %89,80'ini oluşturmaktadır. Buna karşın vakıf üniversitelerinde görevli akademisyenlerin bilimsel yayına katkısı ise (f=161) makale ile %11,20'yi oluşturmaktadır. Bilimsel yayına en fazla katkı sağlayan akademisyenlerin Hacettepe Üniversitesi bünyesinde görev yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum Hacettepe Üniversitesi bünyesinde Almanca, Fransızca ve İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümlerindeki akademisyen sayılarının diğer üniversitelere oranla daha fazla olması ile ilişkilendirilebileceği gibi yayın yapmanın bir kurum kültürü haline gelmesiyle doğrudan ilintili olduğu düşünülmektedir. Üniversitelerin performanslarının ön plana çıkmasında akademisyenlerin yayın performansının etkin rol oynadığı düşünülmektedir. Ateş ve Akpınar'da (2017, s.2) günümüz dünyasında bilimsel toplum olma çabalarının da her geçen gün artmaya devam ettiğini, üniversite ve üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin performanslarına ayrıca bir önem verilmeye başladığını vurgulamaktadır. Öte yandan Erdem (2013, s. 109)' de nitelikli üniversite sayısının artması, bilimsel üretime nitelikli yayınlarla katkıda bulunacak akademisyenlerin üreticiliğiyle artacağı vurgulanmaktadır.

Makalelerin yayın dağılımı sonuçları anabilim dallarına göre incelendiğinde, çeviri konulu makalelere 83 farklı anabilim dalında görevli akademisyenlerin katkı sağladığı tespit edilmiştir. Çeviri alanındaki makalelerin farklı anabilim dalları tarafından bilime sunulması ise çevirinin birçok disiplinle etkileşim halinde olması sebebiyle ilişkilendirilebilir. Ancak çeviri konulu makalelere en çok katkı sağlayan akademisyenlerin (f=521) makale ile toplam yayın sayısının (f=1577) %32,59'unu oluşturan İngilizce Mütercim Tercümanlık anabilim dallarında görev yapan akademisyenler tarafından yayına sunulduğu

saptanmıştır. İngilizce Mütercim Tercümanlığın ardından Fransızca (f=199) ve Almanca (f=152) Mütercim Tercümanlık Bölümlerinin geldiği ve üç farklı dildeki Mütercim Tercümanlık Bölümlerinin yayına katkısının (f=865) makale ile toplam yayın sayısının (f=1577) %54,83'ünü oluşturduğu, geriye kalan 80 farklı anabilim dalında hizmet veren akademisyenlerin yayına katkısı (f=712) olmakla birlikte toplam yayın sayısının (f=1577) %45,17'sini oluşturduğu görülmektedir. Diğer yandan tıp, hukuk, siyaset gibi teknik alanlarda çevirilerin uzman Mütercim Tercümanlar tarafından yapılmadığı varsayılmakta, bütün teknik alanlarda uzman Mütercim Tercümanlar yetiştirilirse Türkçemizin de akademik dil açısından daha da zenginleşeceği düşünülmektedir.

Makalelerin yayın dillerine göre dağılımı incelendiğinde, çeviri konulu makalelerin sekiz farklı dilde yayınlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ülkeler arası coğrafi mesafe göz önüne alındığında bu beklenen bir sonuç olabilir. Makalelerin yayınlanmasında en çok tercih edilen metin dilinin Türkçe, en az tercih edilen metin dilinin ise Korece olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çeviri alanında yapılan diğer bilimsel araştırmalarında sonuçlarının bu bulguyla örtüştüğü görülmektedir. Nitekim, Çalışır Zenci (2020) yaptığı araştırma kapsamında TR Dizinde taranan çeviribilim konulu çalışmaların yayın dillerini incelemiş ve çalışmaların dört farklı dilde yayınlandığını ve makalelerin yayınlanmasında en çok tercih edilen dilin Türkçe olduğunu; Dalgıç ve diğerleri (2023) de çeviri alanında sunulan bildirilerin yedi farklı dilde sunulduğunu fakat bildirilerin sunulmasında en çok tercih edilen dilin %92'sinin Türkçe olduğu belirtilmektedir. Ülkemizde bulunan akademisyenler çalışmalarını çoğunlukla Türkçe olarak yayınlamayı tercih etmektedir. Türkçe yayından sonra bilimsel çalışmaların en sık İngilizce dilinde yapıldığı görülmektedir. SSCI, SCI ve ESCI indekslerinde taranan dergilerin yaklaşık % 80'inin uluslararası bir dil olan İngilizce dilinde yayın yaptıkları hesaba katıldığında, bu indekslerde yayın yapmak isteyen akademisyenlerin diğer diller arasından İngilizce dilini tercih ettiğini söylemek mümkündür. Kısacası çeviri/çeviribilim alanında farklı dillerde yayımlanan çalışmaların mevcut olduğu, ancak Türkçe yayınlanan çalışmaların çoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir bu da Tr Dizinde yayınlanan çalışmaların büyük çoğunluğunun Türkçe dilinde olmasıyla ve akademisyenlerin anadilde yayın yapmalarının daha kolay bulmaları ile bağdaştırılabilir.

Sonuç

Bu araştırma ile ülkemizde 1985-2021 yılları arasında YÖK Akademik veri tabanında taranan çeviri konulu makaleler farklı parametreler çerçevesinde (yazar sayısı, yayın yılı, üniversite, ana bilim dalı, yayın dili) göz önünde bulundurularak 37 yıl içerisinde gerçekleştirilen çeviri konulu çalışmalar (f=1577), nicel araştırma yöntemlerinden biri olan bibliyometrik çözümleme tekniklerinden yararlanılarak çözümlenip değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, çeviri alanındaki çalışmaların farklı disiplinlerle etkileşiminin arttığı, en fazla makalenin 2021 yılında yayınlandığı, en çok makalenin Hacettepe Üniversitesi bünyesinde görev yapan akademisyenler tarafından bilime sunulduğu, makalelerin yayınlanmasında en sık tercih edilen dilin Türkçe olduğu, en fazla yayının İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Anabilim dalında görevli akademisyenler tarafından yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

- Scopus, Web of Science gibi dizinlerde taranan çeviri konulu makalelerin atfı durumu incelenip karşılaştırmalı değerlendirmelerin yapılabileceği çalışma yapılabilir.
- Türkiye'de basılan çeviri alanındaki kitapların sistematik çözümlemesi yapılabilir.

- TR Dizin ulusal yayın platformumuzun güçlendirilmesi adına akademisyenleri ulusal platformda kaliteli yayınlara teşvik edici projeler gerçekleştirilebilir.
- WoS ve Scopus'ta yayınlanan çeviri konulu makaleler incelenerek bibliyometrik atıf haritalaması yapılabilir.
- Çeviri alanındaki bilimsel çalışmaların (makale, bildiri, tez, kitap) karşılaştırmalı değerlendirilmesi yapılabilir.

Kaynakça

- Akbulut, F. (2020). Türkiye'de sağlık alanında maliyet üzerine yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(28), 815-828. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.660161>
- Akgün, M., & Karataş, B. (2017). Muhasebe ve denetime Bakış Dergisinde yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi 2000-2016. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 17(52), 19-34. <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1347270>
- Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze çeviri teknolojileri. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi, 1-4 Aralık, 2016 Antalya/ Türkiye.
- Atayman, V. (1997). Kültür politikaları açısından çeviri eğitimi ya da çeviri eğitiminde kültürel birilim sorunu. Forum içinde: Türkiye'de Çeviri Eğitimi, Nerden Nereye, T. Kurultay ve İ. Birkandan (13-22).
- Ateş, H., & Akpınar, A., (2017). Türkiye'de kamu yönetimi bölümü akademisyenlerinin performansları: iki kriter çerçevesinde bir inceleme. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(4), 1-20. https://www.researchgate.net/profile/Damla-Mursuel/publication/326300245_Dijital_Turkiye_Projesi_Kapsaminda_Kamu_Hizmetlerinin_Donusumu/links/5b44ada0f7e9b1c7220690b/Dijital-Tuerkiye-Projesi-Kapsaminda-Kamu-Hizmetlerinin-Doenuesuemue.pdf
- Balkul, H. İ., Can, M. Z., Çalık, O., & Gümüş, A. F. (2018). Türkiye'de çeviribilim alanında 2013-2018 yılları arasında hazırlanan makaleler üzerine betimsel bir analiz. Tanrıtanır B. C. (Editör), *Filolojide Güncel Akademik Çalışmalar* içinde (ss. 277-294).
- Bassnett, S. & Lefevere, A. (1998). *Constructing cultures: essays on literary translation topics in translation*. Multilingual Matters.
- Başer, B., & Yıldırım, C. (2020). Traduction spécialisée au XXIème siècle: analyse traductologique comparative des mémoires et thèses préparés Turquie et en France. *Turkish Studies Language and Literature*, 15(3), 1075-1100. <https://dx.doi.org/10.47845/TurkishStudies.45432>
- Batur, Z., Özdiş, Ş., & Özcan, H. Z. (2022). Millî Eğitim Dergisinde yayımlanan makalelerin türkçe eğitimi açısından bibliyometrik analizi. *Millî Eğitim Dergisi*, 51(234), 1591-1612. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.860666>
- Beşel, F., & Yardımcıoğlu, F. (2017). Maliye Dergisi'nin bibliyometrik analizi: 2007-2016 Dönemi. *Maliye Dergisi*, (172), 133-151.
- Conseil de L'Europe (2003). *Cadre européen commun de référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer*. Didier.
- Çalık, O. (2019). *Türkiye'deki sözlü çeviri alanındaki akademik çalışmaların konumu: 2008-2018 yılları arasındaki makale kitap ve lisansüstü tez düzeyindeki çalışmaların içerik analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çalışır Zenci, S. (2020). Ulusal akademik ağ ve bilgi merkezi Tr dizinde taranan çeviribilim araştırmalarının incelenmesi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 5(1), 239-251. <https://doi.org/10.29110/soylemdergi.670234>
- Çalışkan, D. & Kartal, E. (2021). Türkiye'deki çeviri konulu tezler üzerine bibliyometrik bir inceleme 1985-2020. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, (15), 35-73. <https://doi.org/10.26650/iujts.2021.987390>
- Çalışkan, D. & Kartal, E. (2021). Türkiye'deki çeviri konulu tezler üzerine tematik bir inceleme 1985-2020. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 1214-1257. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1032583>
- Çalışkan, D. (2021). *Türkiye'de çeviri konulu tezler üzerine bibliyometrik ve tematik bir inceleme (1985-2020)* (Yüksek Lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çatı, K., & Öcel, Y. (2018). Türkiye'de pazarlama ile ilgili yayınlanan makalelerin bibliyometrik

- incelenmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 508-519. <https://doi.org/10.20491/isarder.2018.485>.
- Çelebi, S., & Can, B. (2019). Turizm rehberliği alanında yapılan makalelerin bibliyometrik analizi. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 3(2), 213-223.
- Dalgıç, Ö. N., Çalışkan, D. & Kartal, E. (2023). Türkiye'deki çeviri konulu bildiriler üzerine kesitsel bir inceleme (1988- 2019). *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, (19), 191-205. <https://doi.org/10.26650/iujts.2023.1337923>
- Doğan, H., & Tok, T. N. (2018). Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yayınlanan makalelerin incelenmesi: Eğitim ve Bilim Dergisi örneği. *Curr Res Educ*, 4(2), 94-109. https://www.researchgate.net/publication/326723844_Turkiye'de_Egitim_Bilimleri_Alaninda_Yayinlanan_Makalelerin_Incelenmesi_Egitim_ve_Bilim_Dergisi_Ornegi
- Erdem, A. R. (2013). Bilgi toplumunda üniversitenin değişen rolleri ve görevleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 3(2), 109-120. <https://doi.org/10.2399/yod.13.013>
- Ersoy, H. & Balkul H. İ. (2016). Çeviribilim alanındaki lisansüstü tezler üzerine betimleyici bir çalışma. *International Journal of Languages' Education*, 4(3), 151-153. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/508298>
- Eruz, S. (2003). *Çeviriden çeviribilime*. Multilingual.
- Geldi, M., & Kartal, E. (2022). Yabancı diller bölümlerinde görev yapan öğretim üyelerinin TR Dizin veri tabanındaki yayın performanslarının değerlendirilmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 8(33), 656-690. <https://doi.org/10.29228/kesit.66118>
- Grande Encyclopédie Larousse (1976). Paris: Larousse.
- Gürses, S. (2006). *1945'ten günümüze kadar Alman edebiyatından dilimize yapılan çeviriler ve çeviribilim çalışmaları* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Haleva, B. (2016). Traduction et traductologie en turquie: état de lieux et perspectives. *Frankofoni*, 32(1), 101- 111.
- Han, C. (2020). Translation quality assessment: a critical methodological review. *The Translator*, 26(3), 257-273. <https://doi.org/10.1080/13556509.2020.1834751>
- Hotamışlı, M., & Erdem, I. (2014). Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Muhasebe ve Finansman dergisi*, (63), 1-20. <https://doi.org/10.25095/mufad.396474>
- Kade, O. (1968). Zufall und Gesetzmäßigkeit in der Übersetzung (Vol. 1). Verlag Enzyklopädie.
- Karagöz, B., & Ardic, İ. K. (2019). Ana Dili Eğitimi Dergisinde yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 419-435.
- Karasar, N. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri. Kavramlar, ilkeler, teknikler (35. baskı). Nobel Yayınları.
- Kaş, B. (2024). Türkiye'de çeviribilim alanında yapılan Web od Science indeksli araştırma makalelerinin bibliyometrik analizi. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 69-84. <https://doi.org/10.30767/diledeara.1470446>
- Koçlu, S. (2023). 2000-2023 yılları arası haber çevirisi alanında Türkiye'de yayınlanan bilimsel çalışmalar üzerine bir inceleme. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 11(2), 431-451.
- Köksal, D. (2008). *Çeviri eğitimi: kuram ve uygulamaları* (2. Baskı). Nobel Yayınevi.
- Kurultay, T. (1997). Neler olmazsa çeviri eğitimi olmaz? *Forum* içinde: Türkiye'de çeviri eğitimi, nereden nereye, T. Kurultay ve İ. Birkandan (23-30).
- Law, R., Leung, R. ve Buhalis, D. (2010). An analysis of academic leadership in hospitality and tourism Journals. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 34(4), 455-477.

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1096348010370866>

- Özbek, C. Y., & Badem, A. C. (2018). Muhasebe ve vergi uygulamaları Dergisi'nde yayımlanmış makalelerin bibliyometrik analizi (2008-2017). *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 11(2), 216-247. <https://doi.org/10.29067/muvu.361806>
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentations*, 25(4), 348-349.
- Sandıkçı, M., & Mutlu, H. (2019). Gastronomi alanında yayınlanan makalelerin bibliyometrik profili (2013-2017). *The Journal of Social Sciences*, 33(33), 32-42. <https://doi.org/10.16990/SOBIDER.4754>.
- Sönmez, S. (1997). Çeviribilimin yabancı dil öğretiminde yeri ve önemi. Forum içinde: Türkiye'de Çeviri Eğitimi, Nereden Nereye, T. Kurultay ve İ. Birkandan (31-36).
- Strandberg, C., Hemmatdar, H., ve Jahwash, M. (2016). Tourism research in new millennium: a bibliometric review of literature in tourism and hospitality research. *Tourism and Hospitality Research*, 18(3), 269-285. <https://doi.org/10.1177/1467358416642010>
- Şan, F. & Fidan, Ö. (2021). Çeviribilimin Türkiye'deki gelişimi açısından çeviribilimsel konulu derleme yayınların incelenmesi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi* 4(2),127-136. <https://doi.org/10.32329/uad.898896>
- Şan, F. & Koçlu, S. (2020). Toplum çevirmenliği alanında Türkiye'de yapılan bilimsel çalışmalar: analiz ve değerlendirme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat araştırmaları Dergisi*, (19), 780-802. <https://doi.org/10.29000/rumelide.752813>
- TDK (Türk Dil Kurumu) (2011). Türkçe sözlük. TDK Yayınları.
- Temizkan, S. P., Çiçek, D., Özdemir, C. (2017). Sağlık turizmi konusunda yayınlanan makalelerin bibliyometrik profili. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 394-415. <http://orcid.org/0000-0003-3690-4442>
- Yazıcı, M. (2007). Çeviribilimde lisansüstü tezleri üzerine görgülü bir araştırma. III. *Lisansüstü Eğitim Sempozyumu: Lisansüstü Eğitimde Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (17-20.10.2007) Bildiriler Kitapçığı içinde (ss.565-571). Eskişehir.
- Yeksan, Ö. & Akbaba, A. (2019). Sürdürülebilir turizm makalelerinin bibliyometrik analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 220-231. <https://doi.org/10.32572/guntad.502563>
- Yıldırım, C. (2020). Çeviri teknolojileri, yerelleştirme konulu lisansüstü tezlerin Türkçe çeviribilim literatürü bağlamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies – Language and Literature*, 15(1), 497-514. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.39592>